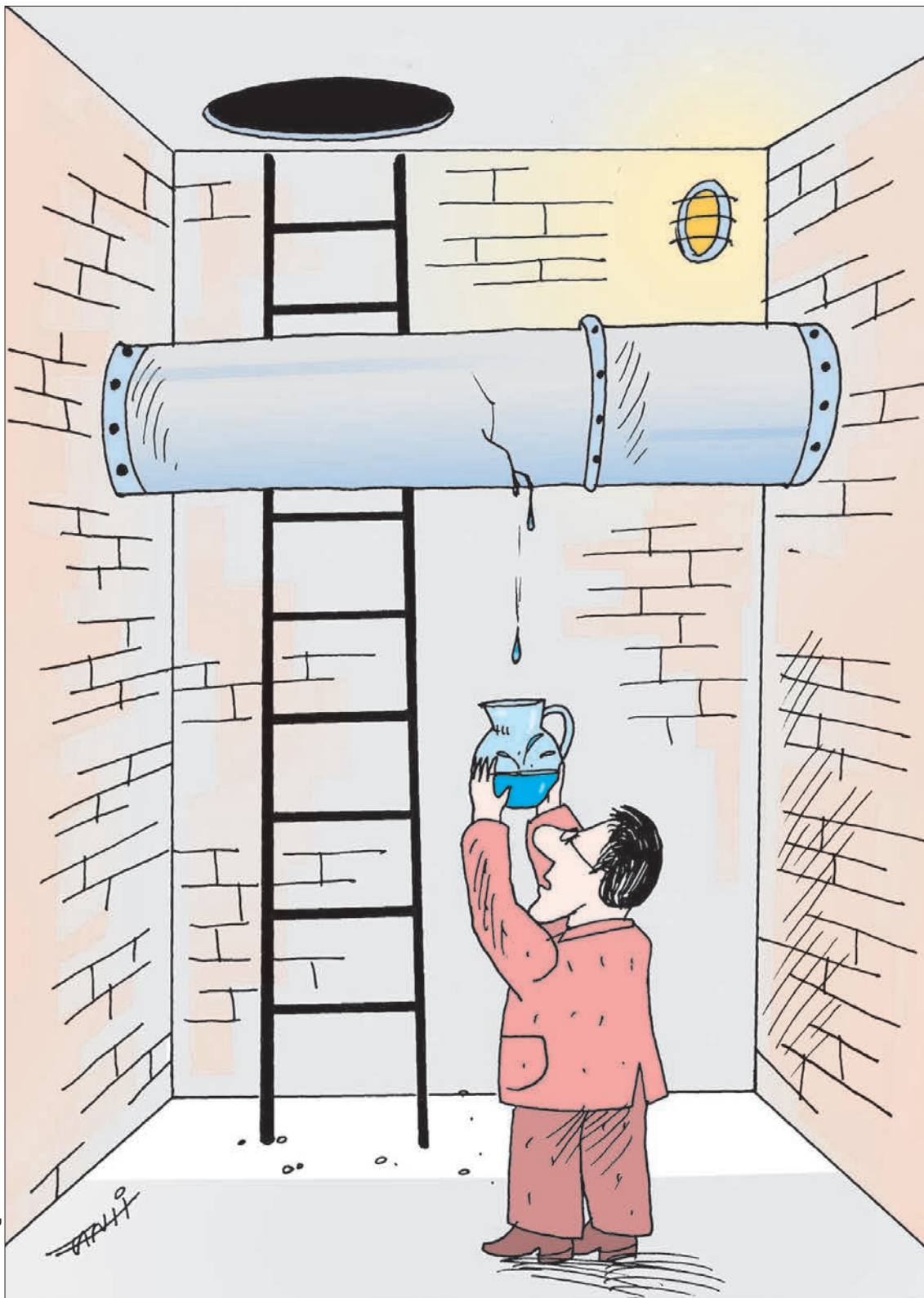

قاچاق، رانت خواری، پولشویی و ... از معضلات کشورهای در حال توسعه است

فقر، منشأ فساد

فاطمه صفری | پدران و مادران نگران

فرزندان شان هستند، فرزندانکی که در برهه‌های اخلاقی در بیسن مردمانش وجود ندارد. از زنان و مردان متاهل گرفته تا کودکانی نوپا که به‌نازگی طعم شیرین دبستان را می‌چشند و در حال بزرگ‌شدن در چنین جامعه‌ای هستند که انواع و اقسام فساد در آن دیده می‌شود، فسادهایی چون اخلاقی، مالی، اداری، اقتصادی و حتی سیاسی. به‌راستی چرا باید در جامعه اسلامی فساد اخلاقی وجود داشته باشد؟ مگر نه این که جامعه ما به اسم اسلام آراسته شده است. چند سالی از آن روزها می‌گذرد که در سالیانی به این موضوع برخورد کرده والدین دانش‌آموزان دبستانی ادعا کردند ناظم بهی‌رحم با فریب فرزندانشان را مجبور به کارهایی کرده که دور از انسانیت بوده است. پسر یکی از دانش‌آموزان که نمی‌خواست نامش به خاطر آبروی فرزندش فاش شود، گفت: چند روز پیش پسرم به خانه آمد و گفت که ناظم مدرسه‌شان را پلیس دستگیر کرده است و شایعات بسیاری در مدرسه وجود دارد. کمی نگران شدم و برای این که مطمئن شوم اتفاق خاصی نیست به مدرسه رفتم و فهمیدم که ناظم به خاطر فساد اخلاقی و شکنجه سیاه یکی از دانش‌آموزان توسط مدیر و یکی از معلم‌ان غافلگیر شده و سپس با سررسیدن پلیس دستگیر شده است. این موضوع برایم قابل درک نبود زیرا مدرسه محلی برای یادگیری است و کودکان الگوهای رفتاری‌شان را از بین آموزگاران خود انتخاب می‌کنند، اما این موضوع به همین جا ختم نشد که نشد. در جامعه ما بسیاری در زیر خط فقر قرار دارند و به اصطلاح با سیلی صورت خود را سرخ نگه داشته‌اند و سعی در پنهان کردن فقر دارند. اما این اوضاع نابسامان اقتصادی به قدری ملال‌بار می‌شود که افراد در این شرایط نه تنها به فساد مالی روی آورده‌اند، بلکه فساد اخلاقی نیز گریبان‌گیرشان می‌شود. همان طور که پدر بزرگان‌مان می‌گفتند فقر زمینه و بستر مناسبی برای پیدایش بسیاری از انحرافات است. شاید همین فقر است که در اعتقادات ما ریشه دوانده و باعث شده افراد برای به دست آوردن جاه و جلال تمام فسادها را تجربه کنند؛ یکی به فساد اقتصادی، دیگری اخلاقی و شخصی به فساد سیاسی روی می‌آورد. وجود انواع و اقسام فساد در جامعه کنونی موجب‌شده در اعتمادی که در گذشته به چشم می‌خورد رخنه کرده و آن را از بین برده‌باشد. البته این موضوع هم پاک بیراه نیست وقتی دختری ۲۳ساله هم‌سن خود را می‌بیند که در رفاه کامل به سر می‌برد، با خود بگوید چرا من این‌گونه نیاشم؟ یا کارمند عادی ادارای وقتی خود را با همکار هم‌سطح‌اش می‌سنجد که با دریافت رشوه پولدار شده مسلماً این افراد ترغیب به‌روی آوردن به این پدیده شوم می‌شوند. البته فساد به همین جا ختم نمی‌شود و از دیرباز در دنیای سیاست رخنه کرده‌که روزه‌روز بیشتر می‌شود و باعث شده سیاست‌مداران ما با استفاده از مقام و موقعیت‌شان به سوءاستفاده از این موضوع بپردازند. اما به‌راستی این موضوع ریشه در چه چیزی دارد؟ فقط فقر و اوضاع نابسامان اقتصادی یا مسأله دیگری هم گریبان‌گیر این جامعه سنتی می‌فردان‌گرا شده

دست‌نشانده‌های سیاسی

احمد توکلی

فعال سیاسی

سوءاستفاده از قدرت سیاسی در جهت اهداف شخصی و نامشروع را فساد سیاسی می‌گویند. فساد سیاسی به معنای راه یافتن فساد در سیاست، قدرت و حکومت است. اصولاً فساد سیاسی و قدرت هم‌زاد

یکدیگرند، به عبارت دیگر فساد سیاسی زاینده قدرت سیاسی یا نزاع برای کسب قدرت است. فساد سیاسی تنها در برگیرنده سیاست نیست، بلکه نظام اداری و دستگاه بوروکراسی، رجال سیاسی، گروه‌ها و احزاب سیاسی و دستگاه قضائی را نیز در بر می‌گیرد. اگر بخواهیم تعریفی از فساد سیاسی ارائه دهیم باید گفت فساد سیاسی فقط در حوزه توزیع قدرت حکومت نیست، بلکه زمانی که یک طرف مسأله دولت باشد یعنی زمانی که صاحب قدرت یا تشکلات باشد و توان و موقعیت خود را از دولت می‌گیرد و از این طریق کمک می‌کند، به‌طور کلی این فضا، فضای سیاسی است که اعم از مالی، توزیع ثروت و قدرت را در بر می‌گیرد. اما مهم‌ترین موضوع این است که حاکمان به دنبال مال اندوزی باشند که چون سمی در جامعه است. به تعبیر حضرت علی (ع) زمانی این اتفاق می‌افتد که حاکمان به فکر مال اندوزی هستند و برنامه خود را برای مدت کوتاهی در نظر می‌گیرند. زمانی که نگاه حاکمان و کارگزاران به این منوال باشد، دیگر با حقوق‌های معمولی نمی‌توانند طی گذران و مال اندوزی کنند، به همین جهت باید به فکر راه‌های ناحق باشند تا داشته‌های خود را مانند درختی در جایی بکار بندند و شاهد محصول آن باشند و گرنه نمی‌توان پول را به‌سادگی به دست آورد. این افراد به‌گونه‌ای انتخاب شده‌اند که سایرین نتوانند به آنها اعتراض کنند، به همین جهت افرادی کاربلد مشغول به کار می‌شوند. اگر بنیان کشور با جامعه‌ای بنا بر آنچه که عرض کردم باشد، آن کشور در نابسامانی به سر می‌برد. این جاست که افرادی که در صدر قرار دارند از احترام کافی برخوردار نیستند و ممکن است ملت نسبت به آنها بی‌تفاوت عمل کند که متأسفانه باید گفت در چنین شرایطی امر به معروف و نهی از منکر از بین می‌رود. همان طور که قبلاً عرض کردم یکی از دلایل فساد سیاسی طمع‌کاری است؛ زیرا زمانی که طمع‌کاری و مال‌دوستی رخ دهد نشان می‌دهد افراد صرفاً به دنبال تأمین منافع خود هستند و دیگری را از یاد می‌برند. همچنین باید گفت برای مقابله با فساد سیاسی ما نیازمند چند عامل مهم از جمله عزم راسخ، محاسبه دقیق، داشتن یک مدل جامع برای اداره جامعه، اجرای قاطع و بدون کمترین مسامحه، پذیرش در برابر همگان و بدون در نظر گرفتن موقعیت افراد هستیم.

کشور ثروتمند، فساد کمتر

مهدی نقوی

اقتصاددان

فساد پدیده‌ای است که بیشتر در بخش رسمی بروز می‌کند و فساد در اقتصاد رسمی به‌منوبه خود افزایش و توسعه بخش غیررسمی اقتصاد را به همراه دارد. اما فساد اقتصادی عبارت است از استفاده

غیرقانونی از اختیارات اداری و دولتی برای منفعت شخصی و باید گفت متأسفانه کشور ما همچون کشورهای پیشرفته دنیا نیست و در حال توسعه است. به همین جهت در بسیاری از مسائل از جمله کنترل مسائل اقتصادی ضعیف عمل می‌کنیم. بنابراین با توجه به این که دیوان محاسبات وجود دارد، این ارگان مسئول است که همه مسائل مربوط به اقتصاد را مورد بررسی قرار دهد، به همین جهت زمانی که در نظام اداری به‌طور صحیح عمل نکنند یا رسیدگی‌های دیوان محاسبات روبرو می‌شوند و اگر به‌طور دقیق عمل نکنند و در کشور فقر وجود داشته باشد، بستری مناسب برای فساد اقتصادی فراهم می‌شود. متأسفانه ما در کشورمان پیرامون این موضوع از قوانین مناسبی برخوردار نیستیم. از جمله راهکارهای از بین بردن فساد اقتصادی، ایجاد توسعه و رشد اقتصادی است که باید در اولویت برای دولتمردان قرار بگیرد. ایجاد حداقلی‌هایی برای مردم از الزاماتی است که باعث کاهش پیدا کردن فساد اقتصادی می‌شود. برای مثال زمانی در انگلستان حتی با وجود آن که در خانه باز بود، کسی به زدی اقدام نمی‌کرد، بهداشت و آموزش رایگان و حقوق در اختیار مردم قرار می‌گرفت، همه این مواردی که گفته شد از حداقل‌های زندگی روزمره مردم محسوب می‌شود که اگر در اختیارشان قرار بگیرد هیچ‌گاه اقدام به زدی نمی‌کنند. بنابراین نتیجه می‌گیریم اگر رفاه مردم به صورت نسبی بالاتر برود، برای مردم ایجاد اشتغال شود و اخلاق مداری افزایش پیدا کند به‌صورت چشمگیری شاهد کاهش فساد اقتصادی خواهیم بود. البته تنها موارد گفته شده دلیلی بر ایجاد فساد اقتصادی نیستند، بلکه ما در کشورمان بسیار مشاهده کرده‌ایم افراد برای کاری که نکرده‌اند در انتظار دریافت پاداش هستند و این جاهللی باعث شده افراد به سمت وسوی فساد اقتصادی سوق پیدا کرده‌اند که نتیجه فرهنگ غلط است. همچنین تازمانی که در این فرهنگ به سر می‌بریم نباید انتظار بهبود این وضع را داشته باشیم. از جمله راهکارهای فرهنگ‌سازی در این زمینه بالا رفتن سطح سواد، ایجاد اشتغال و در یافت حقوق مناسب از کارفرماست که در این شرایط شاهد کاهش چشمگیری فساد خواهیم بود. به‌طور کلی می‌توان گفت فشار زندگی موجب شده مردم به فساد روی آورند.

نظام اداری در انتخابات می‌شود، فساد در دستگاه‌های قضائی حاکمیت قانون را معلق می‌کند، فساد در ادارات عمومی که باعث ایجاد نابرابری در بین مردم و کارکنان عادی می‌شود. در نتیجه فساد باعث از بین رفتن و نادیده گرفته شدن رویه‌های رسمی می‌شود که این امر موجب از بین رفتن نهاد های دولتی و از بین رفتن حس اطمینان در بین مردم می‌شود به همین جهت در این راستا باید کوشید تا با کاهش فساد روبرو شویم در غیر این صورت با جامعه‌ای افسرده از سوی مردم و نهاد های دولتی روبرو خواهیم

که ما از آن بی‌خبریم؟! اما در پاسخ به این سوالات باید گفت، فساد همیشه از موضوعات چالش برانگیز بین قدرتمندان، حکومت‌ها، دولت‌ها و ... با مردم در همه جوامع بوده است. به‌طور کلی می‌توان گفت تأثیر فساد در کشورهای در حال توسعه را اینگونه باید برشمرد؛ فساد اداری و اقتصادی باعث به وجود آمدن موقعیت‌هایی نظیر فعالیت‌های مجرمانه خرید و فروش مواد مخدر، پولشویی و فحشا را تسهیل می‌بخشد، فساد در انتخابات که از زیر مجموعه فساد سیاسی است باعث تضعیف قانون‌گذاری و

الگوی رفتاری صحیح سر منشأ از بین رفتن فساد

دکتر حسین باهر

جامعه‌شناس

در زمینه فساد به‌طور خلاصه باید گفت که عمده‌ترین مسأله‌ای که باعث به وجود آمدن فساد اخلاقی شده است، مسأله رفاہ زدگی در میان طبقه مرفه جامعه موجب شده

بسیاری از اصول اخلاقی زیر پا گذاشته شود و به فساد به انواع مختلف روی آوردن از دیگر سو باید گفت مسأله الگوگیری که بسیار حایز اهمیت است، این روزها در جامعه ما مورد توجه قرار نمی‌گیرد و جوانان ما از الگوهای رفتاری نادرست پیروی می‌کنند. همچنین باید گفت فضای مجازی در برخی موارد موجب ترویج و ترغیب آن نیز شده است. این سه عامل مهم در این مقوله‌اند که در جامعه ما به‌شدت به چشم می‌خورد ولی متأسفانه این روزها عامل چهارمی نیز به آن افزوده شده است که بسیار جای تأسفد دارد آن هم چیزی جز به سرخه گرفتن رفتار درست نیست که در صورت مشاهده فردی مودب در جامعه او را اسکل تلقی می‌کنند. اما نباید از نظر دور داشت که مسائل اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و ... خود گستره عظیمی را در بر می‌گیرد که در صورت فقدان هر یک موجب وجود آمدن نوع خاصی از فساد اخلاقی می‌شود به عبارت دیگر ما در حال حاضر شاهد رنگ‌پریدگی ایمانی در زندگی برخی جوانان هستیم که این مسأله سبب شده است تا برخی از مردم حتی قشر میانی‌سال که زندگی ۴۰ ساله‌ای را پشت‌سر گذاشته‌اند، به سمت وسوی مادی‌گرایی سوق یابند و از معنویت دوری گزینند و همین نگاه مادی به زندگی و رسیدن به جایگاه و شأن اجتماعی آن هم از راهی که شده، باعث دور شدن روزه‌روز افراد از ارزش‌های دینی و اصول اخلاقی شده است که این موضوع باعث افزایش نرخ طلاق در کشور شده است که خود زمینه فساد اخلاقی را در کشور فراهم می‌کند، متأسفانه باید گفت در گذشته مشکلاتی چون خیانت و بی‌اعتمادی در جامعه کمتر دیده می‌شد اما اکنون ما شاهد افزایش روز افزون آن در جامعه هستیم در چنین شرایطی رسانه‌ها، کارشناسان و مسئولان کشوری باید تلاش خود را در به‌روزرسانی مسائل اعتقادی و مذهبی به‌خصوص برای قشر نوجوان و جوان کشور داشته باشند؛ هر چه دانسته‌های اخلاقی و مذهبی افراد افزایش یابد، سبب مستحکم‌تر شدن پایه‌های خانواده ایرانی می‌شود. اما این موضوع را به تنهایی نمی‌توان عنوان کرد بلکه خیانت زوجین به یکدیگر می‌تواند ریشه در مشکلات جنسی، تنوع‌طلبی و بی‌پندوباری در جامعه داشته باشد. البته این مسائل به تنهایی عامل فساد اخلاقی نیستند بلکه ریشه در مسائل فرهنگی و عوامل اجتماعی، سیاسی و اخلاقی نیز دارد که زوجین باید در این مسائل نیز با یکدیگر هماهنگ باشند تا بتوانند سبب آرامش فکری و روحی برای یکدیگر شوند. بنابراین اگر چنین رابطهای دچار خلل شود، مشکلات متعددی را هم در کانون خانواده و هم در جامعه برای افراد پیش می‌آورد. اما ما نباید از مسأله الگوگیری غلط غافل بمانیم؛ زیرا این موضوع در زمره مهم‌ترین مسائل قرار می‌گیرد زیرا که کودکان و نوجوانان از الگوهای نامناسب پیروی می‌کنند موجب رشد و نمو فساد در جامعه می‌شود و ما باید با نهادینه کردن الگوهای صحیح در جامعه از ترویج این پدیده شوم جلوگیری کنیم.

کاهش فساد اداری با نگاه تیزبینانه رسانه‌ها

مجید ابهری

آسیب‌شناس

فرآیند تصاعدی فساد نداشته است. با وجود این که بنده به‌طور کلی مخالف با مجازات اعدام هستم اما اگر مجازات‌های سنگین و غیرقابل بخشش حتی اعدام برای این دسته افراد اجرا شود، دور از عدالت نیست، چراکه آنها زبان‌آورتر و آزردهنده‌تر از قاچاقچیان موادمخدر هستند، چراکه این افراد اعتماد اجتماعی را به ویرانی می‌کشند و اعتقاد مردم به نظام اداری را ویران می‌کنند. زمانی که عده‌ای مشاهده‌گر اختلاس‌های میلیاردی هستند که حتی یک عذرخواهی ساده برای این موضوع نمی‌شود و داستان تکراری کی

تیرهای سهمگین انتقاد و سیاه‌نمایی روبرو بود کی بود من نبودم، آغاز شده و بعد از چند روز جنجال رسانه‌ای موضوع فراموش می‌شود، اگر چند دانه درشت بدون توجه به حاشیه‌امنیته‌شان با عدالت اسلامی و مجازات واقعی روبرو شوند، دیگر کسی جرأت نمی‌کند به اموال مردم و حقوق آنها دست‌درازی کند، چراکه از یک‌سوی توجیه مردم و نومی‌شان از مجازات عادلانه باعث‌شده این افراد روحیه پرش‌گری‌شان تضعیف شود. در این‌جا اگر چند مسئول یا نماینده به دادخواهی برخیزند از هر سو با تیرهای سهمگین انتقاد و سیاه‌نمایی روبرو

می‌شوند. زیرا در شرایطی که برخی از خانواده‌ها برای چیزهای دخترشان یا شهره یا دانشگاه فرزندشان اقدام به کلیه‌فروشی می‌کنند، نظاره‌گر اعداد نجومی و غیرقابل گنجایش در مرزها را می‌یابید. در این حالت که افزایش شکاف طبقاتی از یک‌سو و تبعیض اجتماعی از سوی دیگر بر زخم‌های مردم نمک می‌پاشد، امر به معروف و نهی از منکر به‌عنوان دو اهرم به فراموشی سپرده می‌شود و آنگاه زندگی و زندگی به‌عنوان یک فضیلت اخلاقی محسوب می‌شود. زمانی که نظام قضائی از طریق مردم موضوع را پیگیری می‌کند، جنجال می‌شود که نتیجه آن سوءاستفاده‌های نجومی است. بنابراین برای احیای اعتماد اجتماعی، پز رنگ کردن عدالت و از بین بردن تبعیض باید شفافیت اداری اجرا شود و مدیران و دولتمردان حتی مسئولان همواره خود را در اتاق شیشه‌ای ببینند، نه به‌سبب عجاج، همچنین احیای ارزش‌های معنوی به‌عنوان فضیلت و شهامت اجتماعی در جامعه جاری شود و رسانه‌ها چشم‌شده این افراد روحیه پرش‌گری‌شان تضعیف شود. در این‌جا اگر چند مسئول یا نماینده به دادخواهی برخیزند از هر سو با تیرهای سهمگین انتقاد و سیاه‌نمایی روبرو